

Posudek vedoucí práce

ČAPKOVÁ, Johana. *Prevence syndromu vyhoření u učitelů základních škol*. Praha, 2023. 61 s., 3 přílohy. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce: PhDr. Olga Běhouňková, Ph.D.

1. Obsah a struktura práce

Téma bakalářské práce koresponduje s odborným zaměřením katedry. Autorka se orientuje na problematiku syndromu vyhoření a jeho prevence u učitelů základních škol.

Práce je strukturována na Úvod, čtyři tematické kapitoly, Diskusi a Závěr. Jako cíl své práce si autorka stanovila „*identifikovat možnosti prevence syndromu vyhoření u učitelů základních škol. Pozornost je věnována technikám prevence a vzdělávací programy zaměřené na prevenci syndromu vyhoření.*“ (s. 8) V teoretickém rámci autorka nejprve charakterizuje syndrom vyhoření a poté se zaměřuje na příčiny a okolnosti vzniku syndromu vyhoření, na jeho průběh a symptomy a v závěru kapitoly na jeho prevenci. Dále postihuje syndrom vyhoření u cílové skupiny svého empirického šetření, kterými jsou učitelé základních škol. Vymezuje profesi učitele, nejčastější stresory v jejich práci a stresové faktory, které mohou vést ke vzniku syndromu vyhoření. Ve třetí kapitole autorka uvádí možnosti prevence a prezentuje vzdělávací programy zaměřené na sekundární prevenci. Jmenovitě charakterizuje čtyři organizace: Nevypust' duši, Vzdělávací institut Středočeského kraje, Národní pedagogický institut a Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy. Obsahem čtvrté kapitoly je autorčino kvantitativní šetření, jehož cílem „*je zjistit osobní zkušenost učitelů základních škol s technikami prevence a vzdělávacími programy zaměřenými na prevenci syndromu vyhoření.*“ (s. 8) V kapitole Diskuse své výsledky autorka komparuje s výsledky relevantních studií a článků analyzujících stejné jevy.

Práce obsahuje tři přílohy, kterými jsou dotazník, koncepční a vývojový model profesionalizace učitelů a rizikové faktory syndromu vyhoření.

2. Odborná úroveň

Autorka přepracovala a upravila původní text své bakalářské práce. Ten nebyl přijat k obhajobě na základě zpracování a zhodnocení empirického šetření, zčásti také kvůli formálním aspektům práce. Výhrady k formální stránce práce byly autorkou přijaty a v nově předložené verzi text přepracovala a rozšířila o osm normostran. Znatelná je také snaha o větší odstup od použitých pramenů, avšak stále nadužívá sekundární citace.

V teoretickém rámci autorka poskytla základní výklad problematiky syndromu vyhoření. Reflektuje vývoj problematiky syndromu vyhoření (od prvního použití termínu psychiatrem Freudenbergem) až po aktuální stav poznání, kdy je již i v České republice veden dle mezinárodní klasifikace nemocí pod kódem Z 73.0 jako samostatná diagnóza postihující stav životního vyčerpání. Kompilací použitých pramenů charakterizuje řešenou problematiku, oproti jiným závěrečným pracím se orientuje na sekundární prevenci, do které spadají preventivní techniky a vzdělávací programy (představeny v kapitole 3). Tyto poznatky využila ve svém šetření a čerpala z nich při formulacích výzkumných otázek v empirickém šetření.

Cíl empirického šetření je zaměřen na míru rizika ohrožení syndromem vyhoření u učitelů základních škol a zjišťuje osobní zkušenost učitelů s technikami prevence a vzdělávacími programy zaměřenými na prevenci syndromu vyhoření. Šetření bylo autorko realizováno kvantitativně formou dotazníku a jednou z jeho položek je dotazník

MBI (Maslach Burnout Inventory) o 22 otázkách ke zjištění míry vyhoření u respondentů šetření. Uvádí zde hodnotící škálu, absentuje však text s pokyny pro respondenty. Explicitně ve výsledcích šetření uvádí, že získaná data z MBI dotazníku a jejich interpretaci je nutno přijímat s rezervou, protože pro něj v České republice dosud neexistují normy. Dále autorka zkoumala osobní zkušenosti respondentů šetření s technikami prevence syndromu vyhoření a preventivními vzdělávacími programy. Celkově se jí podařilo získat odpovědi od 126 učitelů z deseti základních škol. Tento vzorek respondentů, z nichž většinu tvořily ženy-učitelky (87 %), poskytuje aktuální vzhled do řešené problematiky a také do oborově relevantní oblasti preventivních programů zaměřených na prevenci syndromu vyhoření, o něž více než polovina respondentů projevila v budoucnu zájem. Šetření lze vytknout jeho přetrvávající popisnost.

Jako vedoucí práce pozitivně hodnotím snahu autorky reflektovat hlavní výhrady, které zazněly u obhajoby předchozí verze práce.

3. Práce s literaturou

Autorka v seznamu použité literatury shromáždila odborné tituly (převážně) v českém, anglickém a jeden v polském jazyce. V textu významně přepracovala podobu citací a parafrází tak, aby odpovídaly nárokům katedry. Až na výjimky (zejména sekundární citace) reflektují podobu požadovaných bibliografických citací.

4. Grafické zpracování

Práce je pečlivě vypracována, úprava stránek i nadpisů je kvalitní. Autorka se v teoretickém rámci soustředila na psaný text, uvádí dvě tabulky (s. 14 a s. 19). S grafy a tabulkami pracuje pouze v empirickém šetření a prezentuje v nich dosažené výsledky získané dotazníkovým šetřením. Do přílohy zařadila dvě tabulky, které doplňují řešenou problematiku v teoretickém rámci práce a v textu na ně důsledně odkazuje.

5. Jazyková úroveň

Jazyková stránka práce v průběhu jejího přepracování vyvrála. Stylistika a formulace autorčiných myšlenek byly z hlediska vedení práce největším úskalím. Až na drobné korekturní záležitosti zde k práci nemám připomínky.

6. Podněty k rozpravě

- Dle výsledků autorčina empirického šetření se většina učitelů vzdělávacích programů zaměřených na téma syndromu vyhoření nezúčastnila. Mohla by autorka v rozpravě navrhnout, jak jejich motivaci a účast k dalšímu vzdělávání v této oblasti zvýšit?
- Které hlavní dosažené výsledky své bakalářské práce považujete za nejprínosnější? Jak konkrétně by mohla být tato témata dále rozpracována?

7. Závěrečné hodnocení práce

Přepracovaná verze této bakalářské práce vyvrála po formální stránce a lépe splňuje podobu požadovaných bibliografických citací. Empirické šetření zůstalo stručné a deskriptivní. Původní hypotézy byly změněny na výzkumné otázky s jednoznačnou formulací, avšak metodika šetření a interpretace výsledků zůstaly popsány stručně.

Bakalářskou práci Johany Čapkové doporučuji k přijetí k obhajobě, navrhuji klasifikaci „velmi dobře“.

V Praze dne 24. ledna 2024

PhDr. Olga Běhounková, Ph.D.